

**การจัดการความรู้ของโรงเรียนประถมศึกษา ตามทัศนะของครู
สังกัดกรุงเทพมหานคร ในสำนักงานเขตภาษีเจริญ**

**Knowledge Management of Elementary Schools According to the Teachers,
Opinions, Bangkok Metropolitan Administration, Phasicharoen Office.**

นิรันธ หงษาวรรณ*

Nirun Hongswan

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการจัดการความรู้ของโรงเรียนประถมศึกษา ตามทัศนะของครู สังกัดกรุงเทพมหานคร ในสำนักงานเขตภาษีเจริญ และเปรียบเทียบการจัดการความรู้ของโรงเรียนประถมศึกษาตาม ทัศนะของครู จำแนกตามเพศ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเป็นครู สังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตภาษีเจริญ ปีการศึกษา 2553 จำนวน 203 คน เครื่องมือที่ใช้วิจัยเป็น แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่น 0.98 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบความแตกต่างด้วยค่าที (t – test) และวิเคราะห์ ความแปรปรวนทางเดียว (Anova)

ผลการวิจัย พบว่า การจัดการความรู้ของโรงเรียนประถมศึกษา ตามทัศนะของครูสังกัดกรุงเทพมหานคร ในสำนักงานเขตภาษีเจริญ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก พิจารณารายด้านเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการ สร้างและการแสวงหาความรู้ อยู่ลำดับแรก รองลงมา คือ การเรียนรู้ การค้นหาความรู้ การเข้าถึงความรู้ การจัดการ ความรู้ให้เป็นระบบ การประมวลและกลั่นกรองความรู้ ส่วนด้านการแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ อยู่ลำดับสุดท้าย การเปรียบเทียบการจัดการความรู้ของโรงเรียนประถมศึกษา ตามทัศนะของครู จำแนกตามเพศพบว่า ในภาพรวมไม่ แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการประมวลและกลั่นกรองความรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 และการเปรียบเทียบการจัดการความรู้ของโรงเรียนประถมศึกษาตามทัศนะของครูที่มีวุฒิ การศึกษาและประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกัน พบว่า ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: การจัดการความรู้

* นักศึกษาระดับบัณฑิตวิทยาลัย สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

Abstract

The objectives of this research were to study the knowledge management of elementary schools under Bangkok Metropolitan Administration, Phasicharoen Office according to teachers' opinions and to compare the knowledge management of elementary schools according to teachers' opinions classified by gender, education degree and work – experiences. The sample used in the research were 203 teachers in education year 2553. The research instrument was a 5 level rating scale with reliability of 0.98 The statistics used in this research were frequency, percentage, mean, standard deviation and t – test and ANOVA were used in hypothesis testing.

The research results indicated that the knowledge management of elementary schools under Bangkok Metropolitan Administration, Phasicharoen office according to teachers' opinions as a whole was at high level. Considering by aspects they were at high level and could be ranked from highest to lowest as knowledge construction and searching, learning, knowledge investigation system, knowledge access, knowledge management, integrated and refining of knowledge and share of knowledge. The comparison of knowledge management of elementary schools according to teachers' opinions classified by gender was not different, except integrated and refining of knowledge management according to teachers' opinion in education degree and work experiences were not different as a whole.

Keywords : Knowledge management.

บทนำ

โลกปัจจุบันเป็นโลกแห่งยุคข้อมูลข่าวสารที่มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว และเป็นยุคของสังคมฐานความรู้ (Knowledge Based Society) ฐานความรู้จึงเป็นทรัพยากรอันสำคัญต่อการพัฒนาองค์กรในอนาคต เป็นองค์กรที่ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาทุนมนุษย์ ให้มีศักยภาพและประสิทธิภาพด้วยการสร้างและใช้ข้อมูลสารสนเทศให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กร การสร้างองค์กรให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) เป็นทั้งเป้าหมายและกลยุทธ์ที่สำคัญต่อการดำเนินงานให้บรรลุตามเป้าหมายของราชการไทย (สถาบันส่งเสริมการจัดการความรู้เพื่อสังคม, 2547) ซึ่งความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการด้านต่าง ๆ ของโลกยุคโลกาภิวัตน์ จึงมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจของทุกประเทศรวมทั้งประเทศไทยด้วย จึงมีความจำเป็นที่จะต้องปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาของชาติ ซึ่งถือเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศ เพื่อสร้างคนไทยให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพพร้อมที่จะแข่งขันและร่วมมืออย่างสร้างสรรค์ในเวทีโลก ดังนั้นความสำคัญของการพัฒนาประเทศ จึงมิได้ขึ้นอยู่กับเฉพาะระบบทุนหรือทรัพยากรอีกต่อไป แต่ขึ้นอยู่กับศักยภาพและคุณภาพของคนเป็นสำคัญ การศึกษาจึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาคนให้สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา มีคุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำเนินชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข (กรมวิชาการ, 2545, 1 – 2)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดความหมายของการศึกษาไว้ในมาตรา 4 ว่า

“การศึกษา” หมายความว่า กระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคมโดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึกอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความเจริญก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากสภาพแวดล้อม สังคมการเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต นอกจากนี้ยังได้กำหนดความมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษาไว้ในมาตรา 6 ว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข โดยนำส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความรู้ ในหมวด 7 ที่ว่าด้วยครูคณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา หมวด 8 ว่าด้วยเรื่อง ทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา และหมวด 9 เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อยกระดับคุณภาพของคนไทย ให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ รวมถึงสังคมแห่งการเรียนรู้จากระบบการประกันคุณภาพการศึกษา อันเป็นไปตามหมวด 6 เรื่อง มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545, 13 – 37)

นอกจากนี้ พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 มีผลบังคับใช้ และกำหนดให้หน่วยราชการต้องพัฒนาไปสู่ความเป็นองค์กรการเรียนรู้ และต้องดำเนินการจัดการความรู้ ซึ่งมาตรา 11 ระบุว่า “ส่วนราชการมีหน้าที่พัฒนาความรู้ในส่วนราชการ เพื่อให้มีลักษณะเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ โดยต้องรับรู้ข้อมูลข่าวสารและสามารถประมวลผลความรู้

ในด้านต่างๆ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติราชการได้อย่างถูกต้อง รวดเร็วและเหมาะสมกับสถานการณ์ รวมทั้งต้องส่งเสริมและพัฒนาความรู้ความสามารถ สร้างวิสัยทัศน์และปรับเปลี่ยนทัศนคติของข้าราชการ ในสังกัดให้เป็นบุคลากรที่มีประสิทธิภาพและมีการเรียนรู้ร่วมกัน ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติราชการของส่วนราชการให้สอดคล้องกับการบริหารราชการให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามพระราชกฤษฎีกานี้ โดยการจัดการความรู้เน้นความรู้ของข้าราชการทั้ง 3 ระดับ แต่ที่เน้นมากคือความรู้ของข้าราชการระดับล่างหรือระดับปฏิบัติการ เน้นความรู้ที่ควบคู่อยู่กับการปฏิบัติในลักษณะ “ไม่ทำไม่รู้” ซึ่งไม่ใช่ความรู้เชิงทฤษฎี แต่เป็นการดึงเอาพลังปัญญาที่ถูกละเลย คือ พลังปัญญาของข้าราชการระดับนี้ส่วนใหญ่หรือเกือบทั้งหมดอยู่ในรูปของความรู้ฝังลึก แต่ขณะเดียวกันก็ไม่ละเลยความรู้ที่เปิดเผยหรือความรู้เชิงทฤษฎี การพัฒนาการศึกษาของชาติจึงมุ่งให้สถานศึกษาซึ่งเป็นหน่วยปฏิบัติการทางการศึกษาที่อยู่ใกล้ชิดกับผู้เรียนมากที่สุด และเป็นหน่วยที่ให้บริการการเรียนการสอนแก่ผู้เรียน โดยตรง ได้มีการนำการจัดการความรู้ไปใช้จนประสบความสำเร็จ เนื่องจากสถานศึกษาจะเป็นแหล่งที่สร้างความรู้ที่มีพลังมากที่สุด (วิจารณ์ พานิช, 2547) ไม่เพียงแต่การจัดการศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยและวิทยาลัยเท่านั้นที่มีความจำเป็นจะต้องนำศาสตร์แห่งการจัดการความรู้มาใช้เพื่อพัฒนาผู้เรียน และการศึกษาในระดับสถานศึกษาก็ต้องมีการนำกลยุทธ์การจัดการความรู้มาใช้จัดการศึกษาเพื่อความเป็นเลิศ เพื่อให้สามารถสนองความต้องการของประเทศในยุคสังคมแห่งความรู้ได้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545, 45)

การจัดการศึกษาจึงมีเป้าหมายที่สำคัญที่สุดคือการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน ให้มีความ

สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข โรงเรียนจึงมีหน้าที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ การทำโรงเรียนให้มีคุณภาพทั้งปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิตซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของคุณภาพการศึกษา ปัจจัยดังกล่าวโรงเรียนไม่ได้เป็นผู้กำหนดทั้งหมด แต่ส่วนที่โรงเรียนสามารถกำหนดเองได้คือปัจจัยด้านกระบวนการเรียนการสอน และการบริหารจัดการ ผู้บริหารโรงเรียนที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกลสามารถบริหารและจัดการการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ได้และสามารถจัดทรัพยากรสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง จึงเป็นยุทธศาสตร์สำคัญของการจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ การดำเนินการดังกล่าวผู้บริหารโรงเรียนจำเป็นต้องมีเครื่องมือ ที่นำมาใช้กำหนดทิศทางการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายได้ รวมทั้งการวางระบบและกำหนดกลไกการทำงานที่มีประสิทธิภาพ เครื่องมือดังกล่าวคือแผนยุทธศาสตร์ ซึ่งแผนยุทธศาสตร์หรือแผนกลยุทธ์จะเป็นแผนรวมหรือบูรณาการกระบวนการต่างๆ โดยเน้นกลยุทธ์หรือวิธีการเฉพาะเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน เป็นแผนที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมองภาพตลอดแนวสอดคล้องกับทุกระดับ

โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร ในฐานะที่เป็นองค์กรที่เป็นหน่วยงานราชการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเป็นหน่วยงานทางการศึกษาก่อตั้งมานาน มีองค์ความรู้ต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากการทำงานของบุคลากร ทำให้เกิดความรู้ในกลุ่ม/ทีมงานมากขึ้นตามลำดับ มีผลงานหลากหลายเป็นที่ประจักษ์ แต่ทว่าความรู้ที่ได้มา ยังไม่มีการเผยแพร่แลกเปลี่ยน

ข้อมูลระหว่างทีมงานอื่น ๆ สาเหตุอาจเนื่องมาจากวัฒนธรรม วิธีการดำเนินชีวิต นิสัยของบุคลากรแต่ละคนในองค์กร อีกทั้งวิถีคิดของคนซึ่งมักจะเก็บความรู้ไว้เฉพาะตนไม่แพร่พรายให้ผู้อื่นรู้ ทว่าเมื่อบุคคลเหล่านี้ได้ออกจากองค์กรไปทำให้ความรู้ที่มีอยู่ติดกับตัวบุคคลได้สูญหายไปพร้อมกับคนซึ่งเป็นการสูญเสียความรู้ขององค์กรไปอย่างน่าเสียดาย

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยได้เล็งเห็นความสำคัญของการนำ “การจัดการความรู้” มาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคน พัฒนางาน และพัฒนาความรู้ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตภาษีเจริญ ด้วยมีความเชื่อว่าการมีรูปแบบการจัดการความรู้ที่พัฒนานี้จะมีส่วนช่วยในการบริหารจัดการความรู้ในสถานศึกษา ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพิ่มสูงขึ้นและใช้เป็นข้อมูลเพื่อประกอบการพิจารณาตัดสินใจของผู้บริหาร ในการนำแนวคิดการบริหารจัดการความรู้ไปใช้ในสถานศึกษา เพื่อเป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษาโดยรวมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการจัดการความรู้ของโรงเรียนประถมศึกษา ตามความคิดเห็นของครูสังกัดกรุงเทพมหานคร ในสำนักงานเขตภาษีเจริญ
2. เพื่อเปรียบเทียบการจัดการความรู้ของโรงเรียนประถมศึกษา ตามความคิดเห็นของครูสังกัดกรุงเทพมหานคร ในสำนักงานเขตภาษีเจริญ จำแนกตามเพศ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูผู้สอน ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนประถมศึกษา

สังกัดกรุงเทพมหานคร ในสำนักงานเขตภาษีเจริญ จำนวน 13 แห่ง ประกอบด้วย โรงเรียนวัดนิมมานรดี โรงเรียนวัดจันทร์ประดิษฐาราม โรงเรียนวัดอ่างแก้ว (จิบ ปานจำ) โรงเรียนวัดชัยฉิมพลี โรงเรียนวัดโคกอน โรงเรียนวัดมะพร้าวเตี้ย โรงเรียนวัดโตนด โรงเรียนวัดตะล่อม โรงเรียนวัดกำแพง โรงเรียนวัดทองศาลางาม โรงเรียนวัดวิจิตรการนิมิต โรงเรียนวัดประดู่ (พ่วงอุทิศ) และโรงเรียนบางจาก มีจำนวนประชากรทั้งหมด 475 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูผู้สอน ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานครจำนวน 13 แห่ง โดยผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากตารางของเครซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan อ้างถึง ใน บุญชม ศรีสะอาด, 2545, 43) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 212 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือแบบสอบถามเพื่อสอบถามถึงความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับกระบวนการจัดการความรู้ของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตภาษีเจริญ มีลักษณะเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยปรับปรุงมาจากแบบสอบถามของจิราพร ชายสวัสดิ์ (2550) โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ข้อคำถาม 3 ด้าน คือ เพศ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นหรือทัศนคติของครูเกี่ยวกับระดับการจัดการความรู้ของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร ในสำนักงานเขตภาษีเจริญ ในด้านกระบวนการ

ดำเนินการจัดการความรู้ 7 ด้าน คือ การค้นหาความรู้ การสร้างและการแสวงหาความรู้ การจัดการความรู้ให้เป็นระบบ การประมวลและกลั่นกรองความรู้ การเข้าถึงความรู้การแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ และการเรียนรู้ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) โดยมีความหมายของแต่ละระดับดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการความรู้มากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการความรู้มาก

ระดับ 3 หมายถึง มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการความรู้ปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการความรู้น้อย

ระดับ 1 หมายถึง มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการความรู้ที่น้อยที่สุด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยขอความร่วมมือไปยังสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ในสำนักงานเขตภาษีเจริญจำนวน 13 โรงเรียน เพื่อตอบแบบสอบถามแล้วดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 212 คน ได้แบบสอบถามคืนทั้งหมด 203 ชุด เป็นแบบสอบถามที่ถูกต้องสมบูรณ์ทั้ง 203 ชุด คิดเป็นร้อยละ 95.75

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)
2. หากการจัดการความรู้ของโรงเรียนประถมศึกษา ตามความคิดเห็นของครู สังกัด

กรุงเทพมหานคร ในสำนักงานเขตภาษีเจริญโดยเกณฑ์พิจารณาจากค่าเฉลี่ย (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, 68) ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายถึง มีการปฏิบัติการจัดการความรู้ในระดับมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.50 – 4.49 หมายถึง มีการปฏิบัติการจัดการความรู้ในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายถึง มีการปฏิบัติการจัดการความรู้ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึง มีการปฏิบัติการจัดการความรู้ในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึง มีการปฏิบัติการจัดการความรู้ในระดับน้อยที่สุด

3. การเปรียบเทียบความคิดเห็นครูเกี่ยวกับการจัดการความรู้ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ในสำนักงานเขตภาษีเจริญ จำแนกตามเพศและวุฒิการศึกษาวิเคราะห์โดยใช้สถิติที่ (t – test) แบบ Independent

4. การเปรียบเทียบความคิดเห็นครูเกี่ยวกับการจัดการความรู้ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ในสำนักงานเขตภาษีเจริญ จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน วิเคราะห์โดยใช้สถิติเอฟ (F – test) โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way Anova) และเมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงทดสอบรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffe)

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย โดยเป็นเพศหญิงจำนวน 162 คน คิดเป็นร้อยละ 79.80 เป็นเพศชายจำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ

20.20 ด้านวุฒิทางการศึกษาสูงสุด พบว่า กลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุด คือกลุ่มที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า มีจำนวน 173 คน คิดเป็นร้อยละ 85.23 รองลงมาคือ กลุ่มที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีจำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 14.77 ด้านประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า กลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุด คือ กลุ่มที่มีประสบการณ์ในการทำงานตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป มีจำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 42.85 และรองลงมา คือ กลุ่มที่มีประสบการณ์ในการทำงาน 5 – 10 ปี มีจำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 35.47 และกลุ่มที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 5 ปี มีจำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 21.68

2. ผลการวิเคราะห์การจัดการความรู้ของโรงเรียนประถมศึกษา ตามความคิดเห็นของครูสังกัดกรุงเทพมหานคร ในสำนักงานเขตภาษีเจริญ โดยภาพรวมพบว่า มีการจัดการความรู้ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านทั้งการค้นหาความรู้ การสร้างและการแสวงหาความรู้ การจัดการความรู้ให้เป็นระบบ การประมวลและกลั่นกรองความรู้ การเข้าถึงความรู้ การแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้และการเรียนรู้ พบว่า การจัดการความรู้ของโรงเรียนประถมศึกษานั้นยังคงอยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าในการพัฒนาองค์กรให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ซึ่งเป็นแนวคิดทางการบริหารเพื่อการเสริมสร้างและขยายองค์ความรู้และเพื่อนำมาประยุกต์ใช้กับการพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาหรือสังคมโดยส่วนรวม จากนโยบายการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งปรากฏอยู่ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวดที่ 4 ว่าด้วยแนวทางหลักการศึกษาที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ สถานศึกษาทุกแห่งและทุกระดับได้มีกรนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติอย่างจริงจังตั้งแต่ปี

การศึกษา 2542 เป็นต้นมา จากสาระสำคัญของมาตรฐานการศึกษาของชาติที่มีอุดมการณ์ของการจัดการศึกษา คือ การจัดให้มีการศึกษาตลอดชีวิต และการสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฉัฐกรณ์ สายปรัง (2551, 81) ที่ได้วิจัยเรื่องการจัดการความรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กำแพงเพชร เขต 1 จากผลการศึกษาพบว่า สภาพการจัดการความรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

3. ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อการจัดการความรู้ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ในสำนักงานเขตภาษีเจริญ จำแนกตามเพศในภาพรวม พบว่า ครูที่มีเพศชายและครูเพศหญิงมีความคิดเห็นต่อการจัดการความรู้ของโรงเรียนประถมศึกษา ไม่แตกต่างกัน ซึ่งอาจเนื่องมาจากสถานศึกษา ได้ให้ความสำคัญต่อบุคลากรในการจัดการความรู้ โดยการเปิดโอกาสให้บุคลากรได้เข้ารับการอบรม สัมมนา การทำงานเป็นทีม ฝึกฝนการเรียนรู้ในด้านต่างๆ เกิดการเรียนรู้ของบุคลากร และการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจแก้ปัญหาและปรับปรุงองค์ประกอบสอดคล้องกับผลการวิจัยของอนงค์ ปันทะโชติและอรพรรณ ปรามสูงเนิน (2550, 77 – 78) ที่ได้วิจัยเรื่อง การบริหารจัดการความรู้ในโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครเชียงใหม่ พบว่า โรงเรียนได้ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เห็นเด่นชัด ได้แก่ การเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการของโรงเรียน การสนับสนุนและส่งเสริมการสร้างความรู้อย่างต่อเนื่องแก่บุคลากร รวมทั้งการสนับสนุนครูให้เพิ่มพูนความรู้

และทักษะวิชาการด้วยการอบรมสัมมนาการสนับสนุน การทำวิจัยในชั้นเรียนและการศึกษาดูงาน

4. ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อการจัดการความรู้ของโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ในสำนักงาน เขตภาษีเจริญ จำแนกตามวุฒิการศึกษาในภาพรวม และรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งแสดงให้เห็นว่า สถานศึกษาได้ส่งเสริมให้บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการจัดการความรู้ของโรงเรียน โดยมีนโยบาย แผนงานที่ชัดเจนสนับสนุนงบประมาณ นำองค์ความรู้ ใหม่ ๆ เข้ามาใช้ กระตุ้นให้บุคลากรพร้อมรับการ เปลี่ยนแปลง เข้าใจในบทบาทหน้าที่และพัฒนาตนเอง ให้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของวสันต์ ลาจันทร์ (2548, บทคัดย่อ) ที่วิจัยเรื่องการจัดการ ความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 4 พบว่า 1) การจัดการ ความรู้มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ “มาก” ตามทัศนะของ ครูและผู้บริหาร เรียงลำดับจากมากไปน้อยคือ ภาวะ ผู้นำขององค์กร ความเชื่อค่านิยมวัฒนธรรมของ หน่วยงาน เทคโนโลยีที่ใช้ในโรงเรียน การสื่อสารใน โรงเรียน กระบวนการจัดการความรู้ ส่วนด้านที่มีการ ปฏิบัติอันดับสุดท้ายคือ การวัดผลการจัดการความรู้ 2) องค์ประกอบที่ทำให้การจัดการความรู้ประสบ ผลสำเร็จ ในส่วนของสถานศึกษา ได้แก่ ส่งเสริม บุคลากรโดยสนับสนุนงบประมาณ มีนโยบาย แผนงานชัดเจน ตลอดจนระบบสารสนเทศที่เป็น ปัจจุบัน

5. ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อการจัดการความรู้ของโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ในสำนักงาน เขตภาษีเจริญ จำแนกตามประสบการณ์ในการ ปฏิบัติงาน ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

แสดงให้เห็นว่าสถานศึกษาได้ส่งเสริมการปฏิบัติงาน เป็นทีมมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่าง โรงเรียน สนับสนุนให้ครูได้รับการอบรมมีความรู้ ความสามารถเพื่อพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพ พัฒนา ผู้เรียนเต็มศักยภาพเพื่อให้ผู้เรียนอยู่ในสังคมและทัน ต่อการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของเข็มชาติ ไชยโวหาร (2548, 87 – 96) ที่ ได้ศึกษาการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 3 พบว่า สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีการกำหนดวิสัยทัศน์ ของโรงเรียนไว้อย่างสั้นกระชับ ชัดเจน และกระตุ้น ให้บุคลากรมุ่งอนาคต วิสัยทัศน์ พันธกิจก็มีความ สอดคล้องกัน ครูได้รับการอบรมให้มีความรู้ ความสามารถเพื่อพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพ มี วัฒนธรรมการเรียนรู้ร่วม ทั้งครูและผู้เรียน เกิดความ ร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถานศึกษา ศูนย์พัฒนา วิชาการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผู้เรียนได้รับการ พัฒนาเต็มตามศักยภาพ และทันต่อการ เปลี่ยนแปลง

สรุปผลการวิจัย

1. การจัดการความรู้ของโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ในสำนักงาน เขตภาษีเจริญ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อ พิจารณาในแต่ละด้านพบว่า ด้านที่มีการจัดการความรู้ มากที่สุด คือ การสร้างและการแสวงหาความรู้ รองลงมา คือ การเรียนรู้ การค้นหาความรู้ การเข้าถึง ความรู้ การจัดการความรู้ให้เป็นระบบ การประมวล และกลั่นกรองความรู้ ตามลำดับ และด้านที่มีการ จัดการรู้น้อยที่สุด คือ การแบ่งปันแลกเปลี่ยน ความรู้

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นครู เกี่ยวกับการจัดการความรู้ของโรงเรียนประถมศึกษา

สังกัดกรุงเทพมหานคร ในสำนักงานเขตภาษีเจริญ จำแนกตามเพศ ในภาพรวม 7 ด้าน พบว่า ความคิดเห็นของครูไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการประมวลและกลั่นกรองความรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. การเปรียบเทียบความคิดเห็นครูเกี่ยวกับการจัดการความรู้ของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร ในสำนักงานเขตภาษีเจริญ จำแนกตามวุฒิการศึกษา ได้แก่ ปริญญาตรีหรือเทียบเท่าและสูงกว่าปริญญาตรี ในภาพรวม พบว่า ความคิดเห็นของครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันต่อการจัดการความรู้ของโรงเรียนประถมศึกษา ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

4. การเปรียบเทียบความคิดเห็นครูเกี่ยวกับการจัดการความรู้ของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร ในสำนักงานเขตภาษีเจริญ จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ได้แก่ ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานน้อยกว่า 5 ปี ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน 5 – 10 ปี และประสบการณ์ในการปฏิบัติงานตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป ในภาพรวม พบว่า ความคิดเห็นของครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกันต่อการจัดการความรู้ของโรงเรียนประถมศึกษา ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

จากผลการวิจัยเรื่องการจัดการความรู้ของโรงเรียนประถมศึกษา ตามทัศนคติของครูสังกัดกรุงเทพมหานคร ในสำนักงานเขตภาษีเจริญ ผู้ศึกษานำมาเป็นข้อเสนอแนะสำหรับผู้เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติ โดยโรงเรียนควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ด้านการค้นหาความรู้ โรงเรียนควรมีการจัดลำดับความสำคัญของความรู้ที่ค้นหาเพื่อประโยชน์ในการจัดเก็บและรวบรวม

2. ด้านการสร้างและแสวงหาความรู้ โรงเรียนควรมีการจัดระบบสารสนเทศที่ช่วยให้นักวิชาการมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันเพื่อใช้ในการสร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ

3. ด้านการจัดการความรู้ให้เป็นระบบ โรงเรียนควรมีการจัดหมวดหมู่ความรู้ ให้อยู่ในลักษณะที่ค้นหาได้ง่ายและมีลักษณะใช้งานได้ง่าย

4. ด้านการประมวลและกลั่นกรองความรู้ โรงเรียนควรมีการกำจัดความรู้ที่ไม่จำเป็นหรือล้าสมัยที่ไม่เกิดประโยชน์ต่อองค์กร

5. ด้านการเข้าถึงความรู้ โรงเรียนควรมีการจัดการความรู้เป็นฐานข้อมูลผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

6. ด้านการแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ โรงเรียนควรมีการสับเปลี่ยนงาน (Job Rotation) เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ในการทำงาน

7. ด้านการเรียนรู้ โรงเรียนควรมีการสร้างเครือข่ายในการทำงาน เพื่อเป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์ซึ่งกันและกัน

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาประสิทธิภาพหลังการจัดการความรู้ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ในสำนักงานเขตภาษีเจริญ

2. ควรศึกษาปัจจัยที่เอื้อต่อการจัดการความรู้ของโรงเรียน เพื่อผู้บริหารสถานศึกษาจะได้นำผลการศึกษาไปใช้ในการบริหารจัดการและส่งเสริมสนับสนุนให้นักวิชาการ มีการจัดการความรู้อย่างเป็นระบบ

3. ควรมีการวิจัยโดยใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนาเพื่อหารูปแบบการจัดการความรู้ที่เหมาะสมกับบริบทของแต่ละโรงเรียน

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจากรองศาสตราจารย์ ดร.วิไล ตั้งจิตสมคิด ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ หลาบมาลา กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ให้ข้อคิดในเนื้อหาสาระ ตลอดจนตรวจแก้ไขวิทยานิพนธ์ จนทำให้วิทยานิพนธ์นี้ถูกต้องและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ขอขอบพระคุณ ดร.เกตุสุขเดช กำแพงแก้ว ที่ได้กรุณาร่วมเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์และให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงงาน ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้ตรวจสอบเครื่องมือให้อย่างมีคุณภาพ ได้แก่ ดร.อรนุช มั่งมีสุขศิริ ดร.อัญชลี เกษสุริยงค์ และนางเฉลิมพร

เอกสารอ้างอิง

เข็มชาติ ไชยโหวหาร. (2548). การจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ขอนแก่น เขต 3. รายงานการศึกษาอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิทยาการบริหาร
 การศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน (2545). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไข
 เพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545.** กรุงเทพมหานคร : บริษัทพรทิทวานกราฟฟิค จำกัด.

จิราพร ชายสวัสดิ์. (2550). การจัดการความรู้ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1. รายงานการศึกษา
 อิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิทยาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ณัฐกรณ์ สายปรัง. (2551). การจัดการความรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
กำแพงเพชร เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต

วิชญุณี ที่ได้กรุณาสละเวลาอันมีค่าของท่าน ตรวจสอบเครื่องมือและแก้ไขความสมบูรณ์ของแบบสอบถามพร้อมทั้งให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ในการวิจัยในครั้งนี้เป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการและครูโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตภาษีเจริญ ที่ได้กรุณาสละเวลาในการตอบแบบสอบถาม

ขอขอบพระคุณ คุณปรีชา เครือโสมและคุณครูอรมณ เต็งชู ที่ได้สละเวลาอันมีค่าของท่านในการแนะนำการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูล

ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ ที่รักยิ่ง พี่น้องและเพื่อนทุกคนที่ได้ให้ความกรุณาช่วยเหลือพร้อมทั้งให้กำลังใจ สนับสนุน ห่วงใยผู้วิจัยตลอดมาจนวิทยานิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

สุดท้ายนี้ ขอระลึกถึงคุณบิดา มารดา และคณาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน ประโยชน์และคุณงามความดีของวิทยานิพนธ์นี้ ผู้วิจัยขอบแต่บิดา มารดา ครูอาจารย์ และผู้ที่ให้กำลังใจทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือ อบรมสั่งสอนผู้วิจัยจนประสบความสำเร็จในครั้งนี้

สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.

บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น.

วสันต์ ลาจินติก. (2548). การจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น

เขต 4. ภาคนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

วิจารณ์ พานิช. (2547). การจัดการความรู้กับการบริหารราชการแนวใหม่.

ค้นเมื่อ สิงหาคม 1, 2551, จาก <http://www.kmi.or.th>

วิชาการ, กรม (2540). การประเมินคุณภาพการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : ครูสภาลาดพร้าว.

ศึกษาธิการ, กระทรวง. (2545). หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์
องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).

ส่งเสริมการจัดการความรู้เพื่อสังคม, สถาบัน. (2547). องค์การแห่งการเรียนรู้. ค้นเมื่อ สิงหาคม 12, 2551, จาก

<http://www.kmi.ro.th>

อนงค์ ปันทะโชติ และอรวรรณ ปราบสูงเนิน. (2550). การบริหารจัดการความรู้ในโรงเรียนสังกัดเทศบาลนคร
เชียงใหม่. การค้นคว้าอิสระ ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัย
นเรศวร.